

Stanowisko
Senatu Politechniki Warszawskiej
z dnia 28 maja 2008 r.

w sprawie projektu założeń reformy systemu nauki i reformy systemu szkolnictwa wyższego

1. Senat Politechniki Warszawskiej widzi potrzebę reformowania systemów szkolnictwa wyższego oraz badań naukowych w Polsce i uważa za celowe harmonizowanie i integrowanie tych systemów jako kluczowych dla cywilizacyjnego i gospodarczego rozwoju kraju. Celem reformy powinno być stworzenie warunków działania szkół wyższych oraz instytucji naukowych, sprzyjających bardziej niż dotychczas rozwojowi kształcenia, jego dostosowaniu do potrzeb rynku pracy i zapewnieniu odpowiedniego poziomu jakości, a także zwiększeniu efektywności badań naukowych i napływowi młodych utalentowanych kadr do sektora nauki i edukacji.
2. Senat uważa, że projekt reformy nauki i szkolnictwa wyższego powinien być poprzedzony rzetelną i profesjonalną diagnozą stanu obecnego – przedstawieniem mocnych i słabych stron systemu i jego funkcjonowania, analizą uwarunkowań i obserwowanych zjawisk patologicznych, a także sformułowaniem celów reformy na tle klarownej polityki państwa wobec nauki i edukacji, w związku z ogólną strategią rozwoju kraju. Projektu założeń reformy nie można budować na gruncie diagnozy medialnej – nieobiektywnej i w dużej mierze odzwierciedlającej interesy partykularne sektorów szkolnictwa wyższego lub grup pracowniczych. Efekty wprowadzonego trzy lata temu Prawa o szkolnictwie wyższym nie zostały jeszcze ocenione.
3. Podstawową wadą projektu założeń reformy jest brak powiązania działań reformatorskich z ich niezbędnymi kosztami. Nie chodzi przy tym o koszty administracyjne związane z tworzeniem nowych podmiotów w sferze zarządzania nauką i szkolnictwem wyższym, ale o zdecydowany wzrost nakładów państwa na obydwa reformowane systemy, co w zgodnej opinii całego środowiska akademickiego w Polsce jest warunkiem koniecznym powodzenia reformy. Zdaniem Senatu PW mylne jest przekonanie, że finansować należy dopiero system zreformowany. Istotnym elementem reformy jest zwiększenie atrakcyjności kariery akademickiej w porównaniu z karierą w przemyśle lub biznesie, a to wymaga znaczącego zwiększenia wynagrodzeń, zwłaszcza doktorantów i młodych pracowników naukowych.
4. Senat PW uważa, że w ramach działań reformatorskich przedmiotem specjalnej troski środowiska akademickiego i naukowego oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego powinna być ochrona jakości polskiej profesury. Z tego punktu widzenia Senat dostrzega zagrożenie, jakim może być deprecjacja stanowiska profesora nadzwyczajnego związana z likwidacją stopnia naukowego doktora habilitowanego i zastąpieniem go certyfikacją uprawnień do doktoryzowania. Zdaniem Senatu konieczne jest utrzymanie wyraźnego progu kompetencyjnego pomiędzy obecnym stopniem doktora i stanowiskiem profesora nadzwyczajnego. Pokonanie tego progu powinno być związane z wysokimi wymaganiami dotyczącymi dorobku naukowego udokumentowanego i ocenianego według standardów międzynarodowych oraz dorobku organizacyjnego w obszarze badawczym. W obecnej sytuacji likwidacja stopnia doktora habilitowanego byłaby przedwczesna, jednak formalna procedura nadawania tego stopnia powinna być uproszczona. Głównymi przyczynami spowolnienia kariery akademickiej są: brak konkurencji, słaba motywacja do podejmowania pracy naukowej i związany z tym mały napływ utalentowanej młodej kadry, a także prawnie akceptowana dwuetatowość.

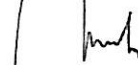
5. Doktorat powinien być bardzo ważnym etapem w rozwoju młodego uczonego. Stanowi „przepustkę” do dalszej kariery naukowej i jest pierwszym progiem selekcji kandydatów do przyszłych stanowisk profesorskich. Na tym etapie nie mogą istnieć skrócone ścieżki awansu. Najważniejszym kryterium nadania stopnia naukowego doktora powinny być osiągnięcia badawcze doktoranta. Sama praca doktorska jest podsumowaniem tych badań. Doktorat oznacza przejście drogi dojrzewania naukowego i przygotowywania się do samodzielnej pracy naukowej. W kolejnych fazach pracy nad doktoratem jej wyniki powinny być publikowane w czasopiśmie naukowych albo stanowić ważne dla gospodarki lub społeczeństwa opracowania, z istotnym elementem nowości naukowej. Tak traktowany doktorat ma zawsze charakter naukowy. Senat w związku z powyższym nie widzi potrzeby kreowania nowej kategorii doktoratu zawodowego.
6. Senat Politechniki Warszawskiej z wielkim sceptycyzmem odnosi się do pomysłu finansowania niepublicznych szkół wyższych – niezależnie od ich statusu – z budżetu państwa. Szkoły te były i nadal są tworzone w celu skierowania do polskiego systemu szkolnictwa wyższego dodatkowego strumienia środków pochodzących ze źródeł pozabudżetowych – od osób fizycznych, fundacji lub stowarzyszeń. W ten sposób można było zwiększyć w Polsce stopień skolaryzacji na poziomie studiów wyższych i zbliżyć Polskę do standardów europejskich. Senat nie wyklucza możliwości uzyskiwania przez uczelnie niepubliczne środków budżetowych na badania naukowe w trybie konkursowym. Konkurencja w tym zakresie z uczelniami publicznymi oraz instytutami państwowymi może przynieść korzystne wyniki.
7. Senat uważa, że w obecnym systemie szkolnictwa wyższego bardzo niekorzystne dla jakości kadr oraz dla jakości kształcenia i wyników badań naukowych jest prawo do dwuetatowości nauczycieli akademickich. Alternatywą do pełnego zaangażowania w macierzystej uczelni jest praca dydaktyczna w uczelni niepublicznej lub publicznej zawodowej, gdzie najczęściej nie są prowadzone żadne badania naukowe. Drugi etat jest wyłącznie źródłem dodatkowych zarobków źle opłacanych nauczycieli akademickich. Nie można oczekiwać wysokiego poziomu kształcenia i wartościowych wyników naukowych, jeżeli pracownicy ci nie będą poświęcać swojego czasu studentom i doktorantom oraz koncentrować się na własnym rozwoju naukowym.
8. Senat Politechniki Warszawskiej popiera stanowisko Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP) oraz wspólne stanowisko Prezydium KRASP i Prezydium PAN w sprawie założeń do reformy systemu nauki i systemu szkolnictwa wyższego, przyjęte w dniach 15 i 16 maja 2008 roku, podkreślając postulat kierowany do Premiera i Rządu RP, dotyczący powiązania proponowanej reformy z przemyślaną strategią rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego.

Sekretarz Senatu

mgr Danuta Sołtyska

Rektor

prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik